

A melléknévi igenév

Ismételjünk!

- Mi az igenév?
- Átmeneti szófaj, igéből kapjuk képző segítségével.
- Igenév = ige + képző
- Mi a képző?
- Olyan toldalék, amely megváltoztatja a szótő értelmét, új szót, sokszor új szófajt alkot.

A melléknévi igenév

- átmeneti szófaj
- a mondatban melléknévi szerepet vesz fel, de felismerhető az igei eredet

Olvassuk el a szöveget!

- A Fruška gora lankáit sűrű erdők borítják. Ezek **rejtett** zugaiban **védett** növényeket is találunk. Csodálatos látvány az, amikor a fák **összeboruló** koronáján áthatol a napfény. A **tapasztalt** turisták a nehezen **járható** erdei ösvényeken az alig **megközelíthető** helyeket is bebarangolják. Soha nem tesznek kárt az útjukba **kerülő** növényekben, állatokban, inkább minden **adandó** alkalmat megragadnak, hogy megóvják a természetet. Mindannyiunk számára **követendő** a példájuk.
- *A kiemelt szavak a milyen? kérdésre válaszolnak, mégsem melléknevek.*

A kiemelt szavak részei:

Szótő + képző	Szótő + képző	Szótő + képző
rejt + (e) + -tt	kerül + -ő	ad + -andó
tapasztal + -t	járhat + -ó	követ + -endő

Szabály

- A melléknévi igeneveket igéből képezzük az **-t, -tt, -ó, -ő, -andó, -endő** képzők segítségével.
- Tulajdonságot fejeznek ki.
- Igéből származnak, de a mondatban a melléknév szerepét töltik be.

Vizsgáljuk meg, mi a különbség a kiemelt melléknévi igenevek között!

rejtett (zug)	összeboruló (korona)	adandó (alkalom)
védett (növény)	járható (ösvény)	követendő (példa)
tapasztalt (turista)	megközelíthető (hely)	
A múltban befejezett cselekvésből származó tulajdonságot fejez ki.	Jelen idejű cselekvésből származó tulajdonságot fejez ki.	A jövőben végbemenő cselekvésből származó tulajdonságot fejez ki.

- A melléknévi igenévnek három fajtája van:

- -befejezett melléknévi igenév - képzője: -t, -tt;
- -folyamatos melléknévi igenév - képzője: -ó, -ő;
- -beálló melléknévi igenév - képzője: -andó, -endő;

Petőfi tájleíró verseiből keressük ki a **befejezett** melléknévi igeneveket!

- „Mint befagyott tenger, olyan a sík határ,
alant röpül a nap, mint a fáradt madár...”
- „Mint kiűzött király országa széléről,
visszapillant a nap a föld pereméről...”
- „Késő éjjel értem a tanyára
friss gyümölcsből készült vacsorára.”

Petőfi tájleíró verseiből keressük ki a befejezett melléknévi igeneveket! - megoldás

- „Mint **befagyott** tenger, olyan a sík határ,
alant röpül a nap, mint a **fáradt** madár...”
_____ **befagyott, fáradt** _____
- „Mint **kiűzött** király országa széléről,
visszapillant a nap a föld pereméről...”
_____ **kiűzött** _____
- „Késő éjjel értem a tanyára
friss gyümölcsből **készült** vacsorára.”
_____ **készült** _____
- **Figyeljük meg a kiemelt szavakat! Mit veszünk észre?**

A befejezett melléknév helyesírási szabálya:

- Magánhangzók után a befejezett melléknévi igenév képzője _____, mássalhangzó után pedig _____.
- Megoldás:
- Magánhangzók után a befejezett melléknévi igenév képzője ____-**tt**_____, mássalhangzó után pedig _____-**t**_____.
- **Vigyázat! Könnyen összekeverhetők a múlt idejű igékkel, csak mondatban állapítható meg, melyik szófajról van szó!**

Keressük ki a szövegből a folyamatos melléknévi igeneveket!

- A felelő gyerek ötöst kapott.
- A hangosan ugató kutya megzavarta a tolvajt.
- A forró tea kihűlt a csészében.
- Az olvadó jégcsap a tavaszt hirdette.
- A kérő legényt szívélyesen fogadták.

Keressük ki a szövegből a folyamatos melléknévi igeneveket!

- A **felelő** gyerek ötöst kapott.
- A hangosan **ugató** kutya megzavarta a tolvajt.
- A **forró** tea kihűlt a csészében.
- Az **olvadó** jégcsap a tavaszt hirdette.
- A **kérő** legényt szívélyesen fogadták.

Írjuk le rövidebben a megadott kifejezéseket!

- Pl.: Vers, amit meg kell tanulni – megtanulandó vers.
- Hibák, amelyeket ki kell javítani - _____
- Feladat, amit el kell készíteni - _____
- Mondat, amit ki kell egészíteni - _____

Írjuk le rövidebben a megadott kifejezéseket!

- Pl.: Vers, amit meg kell tanulni – megtanulandó vers.
- Hibák, amelyeket ki kell javítani - ____**kijavítandó hibák**____
- Feladat, amit el kell készíteni - ____**elkészítendő feladat**____
- Mondat, amit ki kell egészíteni - ____**kiegészítendő mondat**____
- Itt melyik fajta melléknévi igenevet használtuk? **A beálló melléknévi igenevet.**

Egyes szavak főnévként és melléknévi igenévként is használhatók. Tegyük őket mondatba!

- vasaló, kérő

- Főnév: _____

- Melléknévi igenév: _____

- Főnév: _____

- Melléknévi igenév: _____

Egyes szavak **főnévként** és **melléknévi igenévként** is használhatók. Tegyük őket mondatba!

- vasaló, kérő
- Főnév: _____ A **vasaló** forró. _____
- Melléknévi igenév: ___ A **vasaló** lány megégette magát. _____
- Főnév: _____ A királylánynak sok **kérő**je érkezett. _____
- Melléknévi igenév: ___ Az ételt **kérő** cica hangosan nyivákolt. _____

Az alábbi igékből képezzünk **beálló** melléknévi igenevet, és tegyük a megfelelő mondatba!

- megválaszol, kel, felráz, kiválogat
- A _____ zenék benne vannak a számítógépben.
- Még mindig sok _____ kérdés maradt.
- Az üvegre rá van írva, hogy _____.
- A divatos nadrág mindig _____.

Az alábbi igékből képezzünk **beálló** melléknévi igenevet, és tegyük a megfelelő mondatba!

- megválaszol, kel, felráz, kiválogat
- A **_kiválogatandó_** zenék benne vannak a számítógépben.
- Még mindig sok **_megválaszolandó_** kérdés maradt.
- Az üvegre rá van írva, hogy **_felrázandó_**.
- A divatos nadrág mindig **_kelendő_**.

Miről tanultunk ma?

- A melléknévi igenévről és fajtáiról tanultunk.
- Jellemzői:
- átmeneti szófaj
- igéből képezzük: **ige + képző = melléknévi igenév**
- a mondatban melléknévi szerepe van.
- **Fajtái:** - **befejezett: -t, -tt**
- **-folyamatos: -ó, -ő**
- **-beálló: -andó, -endő**

Ajánlott feladatok

- Nyelvtankönyv 105. oldalán kezdődik.

Egy kis gyakorlás

- <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/magyar-nyelv-es-irodalom/magyar-nyelv/nyelvtan-6-osztaly/a-melleknevi-igenev-bemutatas/a-melleknevi-igenev-gyakorlasi>
- http://www.e-kompetencia.si/egradiva/M2%20-%209%20razred/2.4%20tudom%C4%82%CB%87ny_Befejezett%20melleknevi%20igenev%20%28nyelvtan%29_Varga/

Köszönöm a figyelmet!

